

Es ell qui (o que) ho diu**(1)**

Un dels nostres lectors —un excel·lent coneixedor de l'idioma— ens planteja un problema una mica delicat, que no resolien els tractats existents, i que podríem sintetitzar en els termes següents: D'aquestes quatre oracions, Es ell QUE ho ha de fer, Es ell QUI ho ha de fer, Es ell EL QUE ho ha de fer i Es ell EL QUI ho ha de fer, quina o quines es poden considerar correctes? O bé s'hi poden considerar totes quatre?

Fixem-nos bé, abans d'endinsar-nos-hi, en la qüestió amb què ens enfrontem: una oració de relatiu que depèn del verb copulatiu ésser —o, si es vol, integrada en una de complexa amb el verb ésser com a verb principal—, i de la qual ens preguntem si és susceptible d'ésser introduïda per un o per diversos d'aquests quatre elements relatius: que, qui, el que o el qui.

Podem veure, en primer lloc, que les quatre possibilitats, de fet, es redueixen a dues, ja que les tres darreres s'agrupen en una de sola. Dit altrament, que el dilema s'ha de plantejar entre el terme relatiu que, amb què introduïm les oracions relatives adjectives (que són les oracions relatives pròpiament dites) i els termes qui, el qui i el que, els quals introdueixen, amb un mateix valor, les oracions relatives dites substantives. (Alguns tractadistes consideren, en aquest cas, poc recomanable el conjunt el que, però en rigor no es pot pas dir que sigui incorrecte o inadmissible.) En una oració com Qui no vulgui pots que no vagi a l'era, es pot usar el qui o el que en lloc de qui: El qui no vulgui pots..., El que no vulgui... Reduïm, doncs, l'esquema abans exposat a un de més simple: Cal dir Es ell QUE ho ha de fer o bé Es ell QUI (o EL QUI o EL QUE) ho ha de fer? El nostre comunicant sembla decantar-se a considerar òbviament correcta la primera solució i a interrogar-se prudentment sobre la possible correcció de la segona. Però nosaltres ens ho mirem més aviat a l'inrevés. Es ell qui ho ha de fer és, òbviament, una frase correcta: una proposició complexa en què una subordinada relativa substantiva és el complement —dit predicatiu— del verb ésser. I, no pas sense haver-hi meditat llargament, hem de considerar també correcta la primera solució: Es ell que ho ha de fer.

ALBERT JANE